МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
10 квітня 2025 р.
Частина 1

PROCEEDINGS

of International Scientific and Practical Internet Conference
April 10, 2025
Part 1

Київ 2025 Kyiv

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

* * *

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

10 квітня 2025 року

PROCEEDINGS
of International Scientific and Practical Internet Conference

April 10, 2025

Частина 1

Part 1

Київ – 2025

Kyiv – 2025

УДК 159.923:616-036.81(082)
П 86

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 12 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти: *Кузікова Світлана Борисівна,* доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Котлова Людмила Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

П 86 **ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ** : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова Драгоманова, 2025. – Частина 1. – 443 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

У збірнику матеріалів конференції Частині 1 представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців актуальних проблем психологічної науки і практики; висвітлено наукові позиції авторів щодо аналізу інноваційних тенденцій та перспектив теоретичних досліджень у психології; визначено соціально-політичні детермінанти підтримки психологічного здоров'я особистості в сучасних умовах та засоби психологічної підтримки вирішення міжособистісних конфліктів; запропоновано перспективні підходи до використання технологій надання психологічної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам й постраждалим внаслідок військової агресії рф, а також шляхів збереження психологічного благополуччя особистості в умовах воєнного стану в країні; обговорено продуктивні методи та стратегії психологічного консультування в кризових ситуаціях, а також психологічні інструменти діагностики, терапії, профілактики психосоматичних розладів.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, психологам-практикам.

УДК 159.923:616-036.81(082)

© Автори публікацій, 2025
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

Список використаних джерел:

1. Білозерська С. Психічне здоров'я педагога як умова ефективної професійної діяльності. *Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві* : зб. тез ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. // упор. Н. М. Бамбурак. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. С. 33-39.
2. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : метод. рекомендації. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с.
3. Павлик Н. В. Гармонізація психологічного здоров'я педагога Нової української школи : монографія. Київ : ФОП Паливода А.В. 2023. 170 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://lib.iitta.gov.ua/732213/1/Монографія%20пс.здор.24.10.22.pdf. Режим доступу : http://ipood.com.ua/e-library/monografi/garmonizaciya-psihologichnogo-zdorovya-pedagoga-novo-ukransko-shkoli/
4. Структура і критерії психологічного здоров'я [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://studme.org/137466/psihologiya/struktura_kriterii_psihologicheskogo_zdorovya (Дата звернення: 18.05.2020).

УДК 159.98:34-051

Панченко Маргарита, Бровченко Анастасія

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ЮРИДИЧНОЇ СФЕРИ

Професійна самореалізація є однією з важливих потреб людини, адже вона є частиною загального становлення особистості. Проблематика вибору професії полягає, зокрема у недостатньому вивченні людиною себе, своїх справжніх, не навіяних оточенням, потреб та можливостей, нерозумінні особливостей певного виду діяльності та неможливості їх практичного випробування. Варто зазначити, що фахова діяльність юриста характеризується особливими ознаками, які вкрай важливо враховувати для вибору цієї професії, адже вона залежить від великої кількості добре розвинених психологічних рис особистості.

Відзначимо, що професійне самовизначення вивчали велика кількість науковців, зокрема Болкун Т. А., Сидоренко В. К., Скворчевська Є. Л. та інші. За визначенням Васильєвої О. А., професійне самовизначення є тривалим, динамічним та багатоплановим процесом самореалізації особистості, який детермінується соціально-економічними, соціально-психологічними, суб'єктно-особистісними, індивідуально-особистісними факторами [2]. Науковиця Вітковська О. І. поняття "професійне

самовизначення" пояснює як цілісний, інтегративний процес, у якому реалізуються основні життєві цінності людини і конкретизуються аспекти її життєвого, особистісного, соціального самовизначення [3]. Як зазначає Івашкевич І. В., професійна компетентність юриста є власним новоутворенням особистості, яка складається з мотиваційно-цільового, когнітивного, соціального, аксіологічного та аутопсихологічного компонентів, кожен з яких відіграє власну роль для становлення юриста як фахівця. Основними елементами останнього – аутопсихологічного – компоненту виступають професійне самовизначення та самоактуалізація. Як зазначає науковиця, до самовизначення особистості входять процеси самопізнання, самооцінювання та саморозвитку [4].

Дослідивши наукові джерела з обраної теми, нами було зроблено висновок про те, що професійне самовизначення це непростий та довготривалий процес, який проходить кожна людина. Професійне самовизначення залежить від низки чинників, зокрема внутрішніх та зовнішніх факторів. На вибір професії впливають особистісні характеристики людини, рівень ознайомленості з видом діяльності, сім'я, друзі, вчителі, соціально-економічний попит на професію, соціальний статус тощо.

Вкрай важливо у процесі вибору майбутньої професії вивчати значення, процес та особливості тієї чи іншої професії. У свою чергу, юридична діяльність вимагає від майбутнього спеціаліста значного обсягу не лише зовнішніх, соціальних ознак, а й внутрішніх, тобто психологічних. Робота юриста, як зазначає Пономаренко В. В., містить перелік особливостей, які визначаються специфікою взаємодії у системі "людина – право – людина", яка вимагає від фахівця володіння ним соціально-психологічної компетентності [6].

Ключем до якісного результату роботи юриста є функціонування злагодженої системи професійно необхідних якостей юриста, серед яких є особистісні ознаки та професійні знання, уміння та навички. Маршалок С. І. виокремлює такі основні елементи фахової діяльності юриста: пізнавальна, конструктивна, організаторська та комунікативна, які ефективно діють лише у єдності [5].

Для юриста важливими у мисленні є критичність, аналітичність, логічність, узагальнювання, вміння виділити головне. Серед ознак сприйняття професійно-необхідними є об'єктивність та спостережливість, а серед характеристик пам'яті можна виділити оперативність в обробці інформації, відбір потрібної, повне та точне знання матеріальних та процесуальних норм, особливостей їх практичного застосування. Звертаючись до уваги, юрист повинен мати не лише творчі функції, а й вміння прогнозувати на основі відомих вже фактів.

Поряд з цим, представникам юридичної професії важливо пам'ятати, що поряд з професійною компетентністю потрібно розвивати й високу психологічну культуру, що вкрай важлива для їхнього результату роботи, так

як саме вона забезпечує розвиток потрібних професійно-психологічних характеристик, що необхідні для урегулювання будь-яких правових ситуацій. Вміння знаходити баланс між внутрішніми та зовнішніми психологічними процесами безпосередньо впливає на зміст фахової діяльності.

Отже, вибір професії потрібний, але досить нелегкий процес, який проходить будь-яка людина. Кожна професія – це набір особливих характеристик, які важливо досліджувати майбутньому фахівцю, зіставляючи їх з власними потребами та можливостями.

Юридична діяльність є соціально необхідною, проте вона характеризується низкою своєрідних ознак, що вкрай важливі для врахування майбутньому спеціалісту, в планах якого ефективна самореалізація як юриста.

Підсумовуючи, можна сказати, що питання професійного самовизначення представників юридичної сфери є не лише важливим питанням наукового вивчення, а й потребує широкої практичної реалізації, так як ця сфера вирізняється своєрідними ознаками, які можуть стати на заваді професійній самореалізації фахівця.

Список використаних джерел:

1. Болкун Т. А. Чинники впливу на професійне самовизначення особистості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки.* Київ, 2010. Вип. 32 (56). С. 153-158. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nchnpu_019_2010_16_69
2. Васильєва О. А. Фактори професійного самовизначення особистості в сучасних умовах. URL : https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/1_2011/4.pdf
3. Вітковська О. І. Психологічні умови професійного самовизначення випускників середніх шкіл у процесі профконсультації : дис. ... канд. психол.
4. Івашкевич І. В. Особливості професійної діяльності юриста та структура його професійної компетентності. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Психологія* (Вип. 3). 79-93. URL : https://core.ac.uk /download/pdf/185272141.pdf
5. Маршалок С. І. Психологічні особливості професійної діяльності фахівців юридичної сфери. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2013. Вип. 1. С. 179-187. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2013_1_21
6. Пономаренко В. В. Психологічний портрет особистості адвоката. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Серія: Психологія*. Одеса : Астропринт, 2013. Т. 18, Вип. 23. С. 221-227.